

УДК 811.111'373.612.2'42:[793.3:796]
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/76-2-25>

Маргарита СЕДАКОВА,
orcid.org/0000-0002-9452-3763
доктор філософії з філології,
викладач кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови
Запорізького національного університету
(Запоріжжя, Україна) margaritasedakova@hotmail.com

СИСТЕМОТВІРНА РОЛЬ МЕТАФОРИЧНИХ РЕПРЕЗЕНТАЦІЙ ТАНЦЮВАЛЬНО-СПОРТИВНОГО ДИСКУРСУ

Статтю присвячено дослідженню системотвірної ролі метафоричних репрезентацій танцювально-спортивного дискурсу. Актуальні дослідження метафоричних репрезентацій продемонстрували, що вони є ефективним інструментом пізнання дійсності та її репрезентації в мові та мовленні. З'ясовано, що метафори збагачують повсякденну комунікацію в танцювально-спортивному(бальному) дискурсі та сприяють обміну професійним досвідом між основними учасниками зазначеного типу спілкування. Системотвірну роль метафоричних репрезентацій вбачаємо в їх участі у формуванні концептуальної картини світу. Метафоричні моделі закріплюються в дискурсивній свідомості учасників танцювально-спортивного (бального) дискурсу й регулярно активуються. Оскільки танцювально-спортивний дискурс має гібридний характер, вважаємо, що його системотвірні метафори властиві також сферам, із якими встановлюються інтердискурсивні зв'язки, а саме: педагогічній, мистецькій, спортивній та емоційній. Під час дослідження було з'ясовано, що актуальними для танцювально-спортивного дискурсу є два види метафор. Перший вид представлений метафорами, які утворюються проєкцією концептуальних ознак з тієї сфери-джерела, з якою танцювально-спортивна сфера утворює інтердискурсивні зв'язки (*BALLROOM DANCE IS LOVE*), а другий різновид концептуальних метафор співвідноситься зі сферою, яка є продуктивним джерелом метафоризації для обох дискурсів-корелятивів (*BALLROOM DANCE IS REMEDY* і *SPORT IS REMEDY*). За допомогою дослідження вдалося визначити, що метафора в танцювально-спортивному (бальному) дискурсі є потужним способом актуалізації інтердискурсивних зв'язків зі спортивною, мистецькою, педагогічною, емоційною сферами. Когнітивні метафори відіграють ключову роль у відображенні структури світу, відтворенні важливих фрагментів життєвого досвіду саме у такий спосіб, як вони закарбовані у свідомості учасників танцювально-спортивного дискурсу. Завдяки постійному розвитку танцювально-спортивної сфери діяльності вважаємо, що комунікація продовжить збагачуватися новими концептуальними метафорами, які допоможуть ще краще осмислити ключові поняття зазначеного типу спілкування.

Ключові слова: концептуальна метафора, танцювально-спортивний дискурс, інтердискурсивні зв'язки.

Marharyta SIEDAKOVA,
orcid.org/0000-0002-9452-3763
Doctor of Philosophy in Philology,
Lecturer at the Department of English Translation Theory and Practice
Zaporizhzhia National University
(Zaporizhzhia, Ukraine) margaritasedakova@hotmail.com

THE SYSTEM-CREATING ROLE OF METAPHORICAL REPRESENTATIONS OF THE DANCESPORT DISCOURSE

This article discusses the system-creating role of metaphorical representations of dancesport discourse. Current studies of metaphorical representations have shown that they are an effective tool for learning reality and its representation in language and speech. It was found that metaphors enrich everyday communication in the dancesport (ballroom) discourse and contribute to the exchange of professional experience between the main participants of the specified type of communication. The system-creating role of metaphorical representations can be seen in their participation in the formation of a conceptual picture of the world. Metaphorical models are fixed in the discursive consciousness of the participants of the dancesport discourse and are regularly activated. Since the dancesport discourse has a hybrid nature, we believe that its system-creating metaphors are also characteristic of the spheres with which interdiscursive connections are established, namely: educational, artistic, sports and emotional. During the research, it was found that two types of metaphors are relevant for the dancesport discourse. The first type is represented by metaphors, which are formed by the projection of conceptual features from the source sphere, with which the dancesport sphere forms interdiscursive connections (*BALLROOM DANCE IS LOVE*), and the second type of conceptual metaphors corresponds to the sphere, which is a productive source of metaphorization for both types of discourse (*BALLROOM DANCE IS REMEDY* and

SPORT IS REMEDY). With the help of the research, it was possible to determine that the metaphor in the dancesport discourse is a powerful tool of actualizing interdiscursive connections with the sports, artistic, educational, and emotional spheres. Cognitive metaphors have a significant impact on reflecting the structure of the world, reproducing important fragments of life experience in the way they are imprinted in the minds of the participants of the dancesport discourse. Due to the constant development of the dancesport discourse, we believe that communication will continue to be enriched with new conceptual metaphors that will help to understand better the key concepts of the specified type of communication.

Key words: conceptual metaphor, dancesport discourse, interdiscursive connections.

Постановка проблеми. Мовленнєва діяльність, мовна особистість і колективна свідомість набувають неабиякої популярності в сучасному мовознавстві, а коло цих досліджень охоплює й теорію дискурсу. Поза увагою науковців не залишаються й питання функціонування метафоричних репрезентацій в різних типах дискурсу. Метафори збагачують розуміння людських дій, займаючи важливе місце в комунікації, та зазвичай характеризуються емоційною забарвленістю та експресивністю, особливо, коли мова йде про творчі види діяльності. За допомогою метафоричних репрезентацій людина формує для себе свій власний глибинний життєвий чи професійний досвід, тому так важливо з'ясувати їхню роль в тому чи тому різновиді дискурсу.

Аналіз досліджень. Дискурсу присвячено переконливу кількість наукових праць (Бацевич, 2004; Воловенко 2019; Гнезділова 2007; Загнітко 2008), а його природу пояснено з погляду літературознавства (Mills, 2006), теорії культури (Піс, Лорісіс, 2014), психології (Засекін, Засекіна, 2002), лінгвістики (Бацевич 2002; Селіванова 2008). Актуальні дослідження метафоричних репрезентацій продемонстрували, що вони є ефективним інструментом пізнання дійсності та її репрезентації в мові й мовленні. Метафори розглядаються дослідниками як засіб відображення структури світу у свідомості людини (Lakoff, Johnson, 2008). Саме метафори активізують певні концепти у свідомості учасників дискурсу і це дозволяє мовцям осмислювати ту чи ту сферу життєдіяльності через понятійну сферу іншої сфери пізнання.

Мета статті – визначити системотвірну роль метафоричних репрезентацій в танцювально-спортивному дискурсі та їхній вплив на учасників комунікації.

Виклад основного матеріалу. Танцювально-спортивний дискурс являє собою різновид інституційного спілкування, інгерентною ознакою якого є інтердискурсивність. Вона виявляється як багатомірна система зв'язків з іншими сферами комунікації в аспекті їх структури, змісту й знакової реалізації. Танцювально-спортивний дискурс поєднує в собі особливості спортивного й танцювального типів дискурсу, а також виявляє інтердискурсивні зв'язки з педагогічним та мистецьким типами дискурсу.

Зважаючи на гібридний характер танцювально-спортивного дискурсу, можна передбачити, що його системотвірні метафори властиві також сферам, із якими встановлюються інтердискурсивні зв'язки. Системотвірну роль метафоричних репрезентацій вбачаємо в їх участі у формуванні концептуальної картини світу. Метафоричні моделі закріплюються в дискурсивній свідомості учасників танцювально-спортивного дискурсу й регулярно активуються.

Під час дослідження було з'ясовано, що актуальними для танцювально-спортивного дискурсу є два види метафор. Перший вид представлений метафорами, які утворюються проєкцією концептуальних ознак з тієї сфери-джерела, з якою танцювально-спортивна сфера утворює інтердискурсивні зв'язки. Наприклад, сфера EMOTION є джерелом концептуалізації для сфери-цілі BALLROOM DANCE, що уможливує емотивну метафору BALLROOM DANCE IS LOVE. Другий різновид концептуальних метафор співвідноситься зі сферою, яка є продуктивним джерелом метафоризації для обох дискурсів-корелятивів. Наприклад, сфера MEDICINE є джерелом метафоризації для цільових сфер BALLROOM DANCE та SPORT, завдяки чому утворюються когнітивні метафори BALLROOM DANCE IS REMEDY і SPORT IS REMEDY.

Розглянемо приклади когнітивних метафор, актуалізованих у різних жанрах танцювально-спортивного дискурсу.

Актуалізацію спортивної метафори засвідчує низка асоціативних зв'язків, які встановлюються комунікантами між сферою-джерелом пізнання (SPORT) та сферою-ціллю (BALLROOM DANCING): “Many traditionalists in the dance community prefer to maintain and think of ballroom dance as...artistic sport.” (McLeod, 2011: 12), “... ballroom dancing can be recreational activity, and dancesport can be highly competitive athletic activity; they can coexist” (Zona, George, 2008: 31). Інтердискурсивні зв'язки між танцювально-спортивним та спортивним дискурсами уможливають актуалізацію когнітивних метафор, які засвідчують сприйняття бальних танців як спорт, а різні аспекти танцювальної діяльності усвідомлюються в термінах спорту. Наприклад, типових учасників танцювально-спортивної та спортивної

діяльності ототожнено – танцівники й спортсмени (BALLROOM DANCER IS ATHLET).

Значимо, що як танцівники, так і спортсмени беруть участь у змаганнях задля отримання перемоги (“*Events vary from state to state but include sports like basketball, cycling, golf, alpine skiing bowling, ballroom dancing, and archery*” (Blackman et.al., 2017: 91), “*As a top professional dancers, current Ukrainian champions, first finalist in the history of ballroom dancing from Ukraine in all major competitions...*” (Koliada, 2021), а також відрізняються фізичною силою й зразковою будовою тіла (“*...the athleticism of dancesport can't be denied*” (Zona, George, 2008: 31)).

Актуалізація гастрономічної метафори BALLROOM DANCE IS DELICIOUS DISH – результат спонтанної інтердискурсивності та реінтеграції знань кулінарної сфери в танцювально-спортивний різновид дискурсу. Асоціативні зв'язки, які встановлюються комунікантами між сферами джерела пізнання FOOD та EDUCATION та сферою-ціллю BALLROOM DANCING засвідчують актуалізацію гастрономічної метафори.

Деякі аспекти танцювально-спортивної діяльності усвідомлено в термінах кулінарії та освіти. Наприклад, ототожнено споживання їжі та корисні якості знання і занять бальними танцями. Пор. метафору ‘ЗНАННЯ – ЦЕ ЇЖА, БО МАЄ СМАК’ – “*If you tasted it, it would first taste bitter, then briny, then surely burn your tongue. It is like what we imagine knowledge to be*” (Wood, 2005: 1), “*...taste of knowledge in its most ordinary sense; knowledge of what happens...*” (Wood, 2005: 109) та метафору ‘БАЛЬНІ ТАНЦІ – ЦЕ ЇЖА, БО МАЮТЬ СМАК’ – “*taste – like cheese. Or better still, like ballroom dancing*” (Suhr-Sytsma, 2017: 123).

Танцювально-спортивний дискурс має також інтердискурсивні зв'язки зі сферою мистецтва. Це пояснює актуальність антропологічної метафори BALLROOM DANCE IS LIFE. Наступний контекст переконує у синергії сфер концептуалізації ART – BALLROOM DANCE – LIFE: (“*We will keep on doing shows and keep on developing this beautiful art-form in every aspect...Dancing means living for us and as long as we will keep breathing we will not stop dancing...*”

Dancing is what we are and what we will always be...” (Kehlet, 2018)). Розглянемо детальніше приклади вербалізації метафори BALLROOM DANCE IS LIFE. Активні учасники танцювально-спортивного дискурсу зазначають, що зазвичай тривалість заняття бальними танцями дорівнює віку життя людини (“*Long before there was a book that uses dance as a metaphor for life there was a life of dance, the life that began more than 25 years ago, when I walked into a Fred Astaire dance studio in Reno*” (Benevento, Dobb, 2007: 5), “*Whatever that forever means, spend it dancing*” (Jeliazkova, 2021)), що життя й танець – це родина й близькі люди (“*To my Wonderful World of Dance, which has formed my family and friends over the last 28 years*” (Urumova, 2020), а також приємні спогади про щасливі моменти життя завжди пов'язані з танцями (“*the most gratifying dance moments I've ever experienced*” (Benevento, Dobb, 2007: 5), “*I am beyond grateful...This victory reminds me of the importance of cherishing every moment and every opportunity*” (Agikyan, 2024)).

Танцівники отримують безцінний життєвий досвід під час занять танцями, підготовки до виступів на найпрестижніших змаганнях, набувають нових навичок, знаходять однодумців, отримують натхнення для щоденної кропіткої праці на шляху до омріяної перемоги та представлення на розсуд глядачам свого витвору мистецтва. Все це і є їхнє життя (“*Some dancers described dance as an intrinsic part of who they are and said that without it they would find life difficult*” (Ericksen, 2011: 52)).

Висновки. Отже, метафора в танцювально-спортивному дискурсі є потужним способом актуалізації інтердискурсивних зв'язків зі спортивною, мистецькою, педагогічною, емоційною сферами. За допомогою когнітивних метафор відображено структуру світу, відтворено важливі фрагменти життєвого досвіду у такий спосіб, як вони закарбовані у свідомості учасників танцювально-спортивного дискурсу. Саме тому метафоричні репрезентації відіграють важливу роль у формуванні концептуальної картини світу не тільки активних учасників танцювально-спортивного дискурсу, а й у глядачів як головних поціновувачів цього виду спорту та мистецтва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Академія, 2004. 342 с.
2. Бацевич Ф. С. Термінологія комунікативної лінгвістики: аспекти дискурсивного підходу. *Вісник Нац. університету «Львів. політ»*. Серія «Проблеми української термінології». № 453. 2002. С. 30–34.
3. Воловенко І. *Метафора в педагогічному дискурсі як показник високої професійності педагога*. Професійний розвиток педагога в світлі євроінтеграційних процесів. Колективна монографія. Hameln: InterGING. 2019. С.231–247.
4. Гнезділова Я.В. Емоційність та емотивність сучасного англомовного дискурсу: структурний, семантичний, і прагматичний аспекти. автореф. дис.. канд. філол. наук. Київ. 2007. 23 с.
5. Загнітко А.П. Основи дискурсології: науково-навчальне видання. Донецьк: ДонНУ, 2008. 194с.
6. Засекіна Л.В., Засекін С.В. Вступ до психолінгвістики. Навчальний посібник. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2002. 168 с.

7. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями і проблеми. Підручник. Полтава: Довкілля, 2008. 712 с.
8. Agikyan V. URL: <https://www.instagram.com/p/C7zJ6vtyDZx/?igsh=cGJ6cmc4am1qa3lk> (access date 05.06.2024).
9. Benevento A., Dobb E. *Dancing Through Life*. New York: St. Martin's Press, 2007. 240 p.
10. Blackman S., Bradley B., Kriese Ch. *Clemson: Where the Tigers Play*. USA: Sports Publishing, 2017. 416 p.
11. Ericksen Ju. A. *Dance with Me: Ballroom Dancing and the Promise of Instant Intimacy*. New York: NYU Press, 2011. 279 p.
12. Ilić B.M., Lopičić V. *Values across Cultures and Times*. Cambridge Scholars Publisher. 2014, 249 p.
13. Jeliaskova I. URL: <https://www.instagram.com/p/CMSWaeQAtT0/?igshid=MzRIODBiNWFIZA==> (access date: 12.03. 2021).
14. Kehlet T. URL: <https://www.instagram.com/p/BMtHDAHDAEP/?igshid=MzRIODBiNWFIZA==> (access date 25.12. 2018).
15. Koliada N. URL: <https://www.instagram.com/p/CXs-jScsim W/?igshid=YmMyMTA2M2Y=> (access date 21.12.2021).
16. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors We Live by*, 2003. 276 p.
17. McLeod K. *We are the Champions: The Politics of Sports and Popular Music*. New York: Taylor & Francis, 2011. 257 p.
18. Mills S. *Discourse*. Routledge, 2006. 192 p.
19. Suhr-Sytsma N. *Poetry, Print, and the Making of Postcolonial Literature*. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. 287 p.
20. Urumova O. URL: <https://www.instagram.com/p/CIAr1lhnxft/?igshid=MzRIODBiNWFIZA==> (access date 25.10.2020).
21. Wood M. *Literature and the Taste of Knowledge*. Cambridge: Cambridge University Press. 2005. 205 p.
22. Zona Ch., George Ch. *Gotta Ballroom*. Champaign: Human Kinetics, 2008. 214 p.

REFERENCES

1. Batsevych F. S. (2004) *Osnovy komunikatyvnoi linhvistyky*. [Basics of communicative linguistics.] Kyiv: Akademiia. 2004. 342 p. [in Ukrainian].
2. Batsevych F. S. (2002) *Terminolohiia komunikatyvnoi linhvistyky: aspekty dyskursyvnogo pidkhodu*. [Terminology of communicative linguistics: aspects of the discursive approach] *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lviv. polit»*. Seriiia «Problemy ukrainskoi terminolohii», 453. 30–34. [in Ukrainian].
3. Hniezdilova Ya. V. (2007) *Emotsiinist ta emotyvnist suchasnoho anhlovomovnoho dyskursu: strukturnyi, semantychnyi, i prahmatychnyi aspekty*. [Emotionality and emotionality of modern English-language discourse: structural, semantic, and pragmatic aspects] *avtoref. dys.. kand. filol. nauk*. Kyiv. 23. [in Ukrainian].
4. Volovenko I. (2019) *Metafora v pedahohichnomu dyskursi yak pokaznyk vysokoi profesiinosti pedahoha*. [Metaphor in pedagogical discourse as an indicator of high professionalism of the teacher] *Profesiinnyi rozvytok pedahoha v svitli yevrointehratsiinykh protsesiv. Kolektyvna monohrafiia*. Hameln: InterGING. 231–247. [in Ukrainian].
5. Zahnitko A.P. (2008) *Osnovy dyskursolohii: naukovo-navchalne vydannia*. [Basics of discourse science] Donetsk: DonNU. 194. [in Ukrainian].
6. Zasiakina L.V., Zasiakin S.V. (2002) *Vstup do psykholinhvistyky*. [Introduction to psycholinguistics] *Navchalnyi posibnyk*. Ostroh: Vydavnytstvo Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». 168 [in Ukrainian].
7. Selivanova O.O. (2008) *Suchasna linhvistyka: napriamy i problemy*. *Pidruchnyk*. Poltava: Dovkillia. 712 [in Ukrainian].
8. Agikyan V. URL: <https://www.instagram.com/p/C7zJ6vtyDZx/?igsh=cGJ6cmc4am1qa3lk> (access date 05.06.2024).
9. Benevento A., Dobb E. (2007). *Dancing Through Life*. New York: St. Martin's Press. 240 p.
10. Blackman S., Bradley B., Kriese, Ch. (2017). *Clemson: Where the Tigers Play*. USA: Sports Publishing. 416 p.
11. Ericksen Ju. A. (2011). *Dance with Me: Ballroom Dancing and the Promise of Instant Intimacy*. New York: NYU Press. 279 p.
12. Ilić B.M., Lopičić V. (2014). *Values across Cultures and Times*. Cambridge Scholars Publisher. 249 p.
13. Jeliaskova I. URL: <https://www.instagram.com/p/CMSWaeQAtT0/?igshid=MzRIODBiNWFIZA==> (access date: 12.03. 2021).
14. Kehlet T. URL: <https://www.instagram.com/p/BMtHDAHDAEP/?igshid=MzRIODBiNWFIZA==> (access date 25.12. 2018).
15. Koliada N. URL: <https://www.instagram.com/p/CXs-jScsimW/?igshid=YmMyMTA2M2Y=> (access date 21.12.2021).
16. Lakoff G., Johnson M. (2003). *Metaphors We Live by*. 276 p.
17. McLeod K. (2011). *We are the Champions: The Politics of Sports and Popular Music*. New York: Taylor & Francis. 257 p.
18. Mills S. (2006). *Discourse*. Routledge. 192 p.
19. Suhr-Sytsma N. (2017). *Poetry, Print, and the Making of Postcolonial Literature*. Cambridge: Cambridge University Press. 287 p.
20. Urumova O. URL: <https://www.instagram.com/p/CIAr1lhnxft/?igshid=MzRIODBiNWFIZA==> (access date 25.10.2020).
21. Wood M. (2005). *Literature and the Taste of Knowledge*. Cambridge: Cambridge University Press. 205 p.
22. Zona Ch., George Ch. (2008). *Gotta Ballroom*. Champaign: Human Kinetics. 214 p.